

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno 180 K
mesečno 15
za zased. ozemlje 300
za inozemstvo 520

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/2
Telefon št. 72

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36

Račun kr. pošt. ček. urada
št. 11.842

Ljubljana, 21. aprila.

Pomen železniških prog, ki jih je pravkar v Beogradu dovolil ministrski svet v svoji zadnji seji je velikanski. Za Slovenijo so kot prve do-
jočene, da se zgrade proga Kočevje-
Brod-Moravice, Maribor-Prekurmurje
in Rogatec-Krapina. Dolžina teh
prog znaša nekako skupno 100 km.
Gospodarska situacija vseh onih kra-
jev, koder bo zgrajena kaka proga,
se bo korenito spremenila, in sicer
njim v prilog. Značaj dovoljenih prog
je dvojen. V prvi vrsti spojni, ker ve-
žejo že obstoječe proge medsebojno,
v drugi vrsti lokalno gospodarski,
ker odkrivajo nove, manj eksploati-
rane okraje celokupnemu gospodar-
stvu, celokupnemu prometu. Vsi ti
kraji so bili nujno potrebni zveze s
sosedom. Lokalni odbori, ki so se po
končani vojni zavzeli za pravkar do-
voljene proge, so mnogo storili in so
imeli poleg tega srečo, da se je oso-
bito demokratiška stranka jako toplo
zavzela za uresničanje načrtov.

Najdljčnejše mesto zavzema proga
Kočevje-Moravice. Ona bo prva vez
Ljubljane in Slovenije preko Bakra,
Baroš in Reke na morje, ki bo tekla
nepretrgano po jugoslovanskem
ozemlju. Događiti bo treba nekako
45 kilometrov od Kočevja po več ali
manj goratem ozemlju pri Kolpi. Rib-
niški, kočevski in goteniški gozdovi
bodo odprti za svetovni promet. Oso-
bitega pomena bo tudi proga za kolp-
sko dolino, bogato na vodnih silah,
priradnih krasotah in naravnih za-
kladah. Kakšnega pomena je proga za
vso Slovenijo in za Jugoslavijo vob-
če, sledi iz tega, da bomo po lastni
zemlji dosegli morje — neodvisni od
sosedu na zapadu, ki ima vse sedanje
naše izhode v svet zasledene ter nam
lahko diktira vsak dan višje zahteve.
Proga se bo v smislu projekta zgra-
dila kot glavna proga iz Ljubljane
do Broda Moravic.

Prekurmurje, ločeno od ostale domo-
vine po Muri, odrezano popolnoma
od drugih naših krajev, dobi sedaj
končno svojemu političnemu in gospo-
darskemu položaju odgovarjajočo
železniško zvezo s svojim Maribor-
om. Maribor, ki je glavno tržišče za
Slovenske gorice in Prekurmurje, pri-
dobi mnogo. Živinoreja v Prekurmurju,
vinogradištvu v Slovenskih goricah
bo zadobilo možnost cenežja izvoza v
ostale pokrajine Jugoslavije.

Dolga in trnjeva je bila pot zveze
Rogatec-Krapina. Zaradi tega jedva
15 km dolgega koščka proge so si
bili Madžari in naši gospodarski kro-
gi vedno v lašah. Spajala bo kot po-
možna proga Maribor z Zagrebom
ter razbremenila progo Zidani most-
Zagreb. V lokalnem oziru bo ta črta
tudi gospodarsko važna, vezala bo
med drugim dvoje znanih letovišč in
kopališč Rogaško Slatino in Krapina
Toplice.

V splošnem lahko rečemo, da je
vlada pravilno presodila položaj.
Omenjene tri proge so bile silno po-
trebne, važne iz gospodarskih, poli-
tičnih, strateških in prometnih mo-
mentov vobče. Ako bo vlada vedno
smotreno zasledovala tako pametno
železniško politiko, bo dobro za nas
in državo.

REKONSTRUKCIJA BOSANSKE VLADE.

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Včeraj je
bil dosežen sporazum glede rekon-
strukcije bosanske vlade. Muslimani
dobe 4, radikali 3, demokrati pa 2
poverjenjstvi.

PROTIC PROTI PASICU.

Beograd, 21. aprila. V parlamentarnih
krogih se Protičeva brošura mnogo ko-
mentira. Med drugim pravi brošura: Te-
biško težko konstituante ni v tem ali
onem načrtu ustave, ki ne zadovoljuje
Hrvatov in Slovencev, temveč v silnem
in težkem nesoglasju v prvih vrstah ra-
dikalne stranke, ki je dovelo do mojega
izstopa iz stranke, ter v fakti, da se fa-
vorizira demokratska zajednica, katera
je razkrajala demagoški element v naši
državi. Posebno zadnji moment najbolj
karakteristično dejstvo, da med njim in
Pašićem nikdar ni bilo resnega razgovora
o ustavi in državni ureditvi. Dasiravno je
Protić večkrat poizkušal, da bi prišlo do
tega razgovora, in dasiravno v stranki
vsi vedo, da se Protić izmed vseh tova-
rišev najbolj ineterosira za ustavo.

Sramofen govor v konsti- tuanči

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Današnje sejo
konstituante je otvoril predsednik dr. Ri-
bar ob 9.45 dopoldne. Po izvršenih for-
malnostih je pred prehodom na dnevni
red komunist dr. Laza Marković stavil
na predsednika upit, ali je res ukazal od-
straniti nekega novinarja iz skupščine.
Predsednik dr. Ribar je odgovoril, da
ihajo novinarji proti legitimaciji popol-
noma neoviran vstop v skupščino pod
pogojem, da poročajo o javnih sejah to-
čno, brez tendencioznega zavijanja ali po-
tvorjanja dejstev. Povodom debate o
«Obznani» pa je čital v zagrebškem «Ju-
tarnjem Listu» poročilo, ki se ni odliko-
valo samo po netočnosti in nepoznanju
poslovnika, ampak je bilo v njem nagro-
madeno toliko laži in neosnovanih napo-
dov, da je bil v interesu varovanja do-
stojanstva narodne skupščine in svojega
položaja primoran, da je izvršil takojšnje
preiskavo, posebno radi napada, da ni
vodil dotične seje na višini evropskega
parlamentarizma in da je po njegovi kriv-
di prišla debata v balkanski mentalitet.
Ko je nato izšel iz novinarske lože, ga
je nekdo pred publiko napadel. Zahteval
je, da se dotični gospod legitimira, toda
ta je izjavil, da mu tega ni treba storiti.
Radi tega je v interesu dostojanstva
skupščine in svojega položaja dal dotič-
nika odstraniti in šele pozneje izvedel, da
je bil to novinar in tajnik zemljoradniške
stranke Komadinč.

Nato se je nadaljevala debata: Rista
Gjokić se je v svojem govoru bavil z
agrarnimi problemi in razvojem kmet-
skih odnosov v Bosni in Hercegovini. Dr.
Bogumil Vošnjak je imenoma kluba samo-
stojnih kmetijskih poslancev naglašal po-
trebo, da se ustava čimprej sprejme. Po-
stopanje klerikalne stranke samo kviri
narodno razpoloženje proti državi. Bavi-
se je zlasti z onim oddelkom ustave, ki
govori o samoupravi, katere omogočajo
neoviran razvoj na socialnem in gospo-
darskem polju. Svoja izvajanja je zaklju-
čil z besedami, da je ustava taka, da bi
z mirno vestjo glasovali zanjo lahko vsi
veliki naši ljudje, tudi Strossmayer.

Seja je bila zaključena ob pol 13. uri.

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Danes
popoldne je govoril v konstituenti po-
slanec Narodnega kluba Segvić. Po
mnenju vseh parlamentarnih krogov
je današnji govor poslanca Segvića
sramota za vse one, ki jih zastopa v

ustavotvorni skupščini. V svojem go-
voru je ta poslanec celo nadkrilil dr.
Šimraka v prostaštvu izrazov. Njegov
govor je vzbudil v vsej zbornici ogor-
čenje. Čuli so se neprestano medklici
in vzkliki: «Sramota!» Poslanec Seg-
vić, duhovnik, je rabil izraze, kakor
«ustava je deflorirana... strangelu-
rana... ustava se prostituirala... itd.»
Vse stranke so se po tem govoru po-
slanca Segvića zedinile o tem, da se
izrazi o govoru plemenskih in konfe-
sionalnih odnosov zavzame vzviše-
no stališče in pomirljiv ton. Vseled
tega govora je posl. Ljuba Jovanović
zahteval, da se morajo v stenografič-
nem zapisniku seje konstituante ti pro-
staški izrazi izpustiti. Ko je poslanec
Segvić v svojem govoru trdil, da je
katoliška vera preganjana, se je raz-
burila vsa zbornica in z vseh strani
so se čuli protesti. Na zahteve po do-
kazih za te trditve, je govornik dejal,
da so bili katoliški duhovniki prega-
njeni okoli Prizrena. Poslanci, ki za-
stopajo to okrožje, so takoj odgovor-
ili, da so bili to tuji agenti. Ko je
trdil, da so bile vesti časopisja o
uporih na Hrvatskem izmišljene, je
posl. Vilder skočil pokonci in ogorče-
no odgovoril, da te vesti niso bile iz-
mišljene, ampak da so sami Radičev-
ci razglasili, da gre za revolucijo. Vi-
har ogorčenja je nastal v zbornici, ko
je Segvić govoril o odnosu med
Srbijanci in Prečani in uporabljal pri-
spodobo iz znane Mickiewiczzeve ba-
lade, kjer je govora o kugi. Iz izrazov
govornika se je dalo sklepati, da hoče
poslanec Segvić reči, da so Srbijanci
prinesli ostalom Jugoslovanom kugo
mesto svobode. — Poslanci vseh
strank so ta govor najogorčeneje ob-
sojali in izrazili, da je kaj takega sa-
mota za naš parlament.

Beograd, 21. aprila. Klub musli-
manskih poslancev iz južne Srbije je
izvolil za predsednika Mehmeda Ali-
ja. Klub bo, kakor zemljoradniški, na-
čeloma glasoval za ustavo.

Beograd, 21. aprila. Minister za so-
cialno politiko dr. Kukovec bo v
konstituenti odgovoril na interpelacijo
komunističnih poslancev o obznani.
Ministrski predsednik Pašić bo odgo-
voril na vprašanje in interpelacijo o
dogodkih v Istri in Trstu.

Resne posledice anfanfinih represalij za Nemčijo

Berlin, 21. aprila. Kakor poročajo
listi iz zapadne Nemčije, je prvi dan
nove carinske zapore zastal osebnih in
blagovnih promet na več krajih. V
Düsseldorfu je blagovni promet po-
polnoma ukinjen. V splošni zmešnjavi
so bili francoski nadzorni uradniki
primorani, pustiti del nezacarinjene-
ga blaga dalje.

Berlin, 21. aprila. Kokor poroča
«Vossische Zeitung» iz Stuttgarta, se
je že pokazal učinek sankcij v würt-
temberski industriji v tem, da so se
omejili obrati in da je bilo odpuščeno
več delavcev.

Berlin, 21. aprila. Odgovor ameri-
še vlade na nemško noto glede po-
sredovanja Amerike v sporu med
Nemčijo in entento je došel v Ber-
lin. Ameriška vlada izjavlja, da se
načeloma strinja z načrtom Nemčije,

da deloma plača dolgove zavezni-
kov Ameriki. Kar se tiče posredova-
nja, se odgovor ameriške vlade iz-
mika.

Pariz, 21. aprila. (Havas.) Pri se-
stanku v Lympneu bo Briand Lloyd
Goergu predložil načrt, katerega so
izdelali francoski izvedenci. Ta načrt
vsebuje med drugim povišanje carine
v prid reparacijskega računa v znesku
50 do 70 frankov za tono premoga, ki
se izvažja iz Poruhija. Obratovanje
v nemških rudnikih bo prepuščeno ne-
mškim rudarjem; nadzorovali pa jih
bodo francoski inženirji, ki bodo izvr-
ševali tudi razdelitev. Razen tega so
predvidene olajšave za dobavo živil
za prebivalce zasledene cone. Ta načrt
se bo v svoji celoti izvršil pod vo-
dstvom civilnega komisarja.

Brezvesne hujskarije v Vevčah

Ljubljana, 21. aprila. Predsedstvo
deželne vlade, poverjenjstvo za soci-
jalno skrb in oddelek ministrstva za
trgovino so se zadnje dni opetovano
obrnili na upravo monopola, odnosno
na pristojna ministrstva radi dodelitve
izdelave papirja papirnici v Vevčah,
da bi se na ta način preprečila brez-
poselnost delavstva. Deželna vlada je
tudi pozvala zastopstvo vevške tvr-
nice, da opraviči odpuščanje delavcev.
V ostalem so, tako predsedstvo de-
želne vlade kot poedina pristojna po-
verjenjstva ukrenila vse, da se čim

preje mogoče konča težka kriza pa-
pirniških delavcev. Zato so napadi na
vladne funkcionarje, zlasti v «Novem
času», neosnovani in imajo zgolj hu-
kajoči namen. Izgleda, da so nekateri
voditelji vočileg predstojateljev občin-
skih volitev začeli z vso brezvestnostjo
izrabljati delavsko nesrečo v Vev-
čah za strankarsko - politične name-
ne. Potrebno je, da delavstvo podpira
akcijo vlade s preudarnostjo, ker le
tako je mogoče, težko vprašanje v
splošno zadovoljstvo rešiti.

Sarajevo, 21. aprila. V torek zve-
čer so se prekinila pogajanja med de-
legati zveze gostilničarjev in kavar-
narjev in ravnateljstvom tukajšnje
pivovarne, ker se sporazum ni mogel

doseči. Zveza je dala svojim članom
rok do četrtega zvečer, da prodajo
svoje zaloge piva. Jutri se bojkot tu-
kajšnje pivovarne nadaljuje.

Nov spormed Poljsko in Rusijo

Varšava, 21. aprila. Minister za zu-
nanje zadeve knez Sapieha je prejel
od ljudskega komisarja za zunanje
posle Čičerina noto, v kateri se pro-
testira zaradi protirevolucionarnih
tolp, ki navzlic riski mirovni pogodbi
delujejo zoper sovjetsko Rusijo. Noto
vprašuje poljsko vlado, katerih sred-
stev se namerava poslužiti za ravna-
nje po sklenjenem miru. Minister za
zunanje posle je odgovoril v noti, da
spada protestna nota Čičerina k
periodičnim neutemeljenim očitkom
sovjetske vlade. Poljska vlada mora
obžalovaje ugotoviti, da gre za giba-
nje proti Poljski in zahteva, da so-
vjetska vlada opusti tako sovražno
zadržanje proti Poljski, ki se ne skla-
da z mirom. Poljska vlada zahteva
od sovjetske vlade pojasnila, kakšne
korake je glede tega storila.

Anglija priznala ra- palsko pogodbo

London, 20. aprila. (Izv.) Danes je
bil objavljen službeni akt, s katerim
je 14. februarja t. l. lord Curzon ob-
vestil italijanskega in jugoslovanske-
ga ministra v Londonu, da je angle-
ska vlada prejela prepis rapalske
pogodbe. V tem aktu izjavlja Anglija,
da priznava brez pridržka vse do-
ločbe pogodbe, ki se nanašajo na od-
stop ozemelj med obema državama.

ANGLIJA ODOBRILO MIROVNO POGODBO Z MADŽARSKO.

London, 20. aprila. Poslanska zbor-
nica je ratificirala v II. branju tri-
ansko mirovno pogodbo.

Pogajanja na Angleškem

London, 21. aprila. (Brezlično.)
Lastniki premogovnikov so sprejeli
predlog za ustanovitev narodnega
urada za določitev plač. Ta urad bo
imel nalogo, določiti načelne določbe
za plače.

Zadeva volitev na Reki

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Poslanec dr.
Angelinović je na ministrskega pred-
sednika Pašića kot ministra za zunanje posle
naslovil interpelacijo zaradi volitev v ta-
kozvano reško konstituanto, kjer ga
vprašuje, kaj misli vlada ukreniti z ozi-
rom na to, da se v svobodnem mestu
Reki razpisujejo volitve v konstituanto,
še predno ima ta država določene meje
in še predno je mednarodno priznana, ter
nadalje, kaj misli vlada ukreniti, da se
našim ljudem na Reki zagotovi svoboda,
da se morejo udeležiti teh volitev, ker se
jim sedaj delajo velikanske ovire.

ITALIJANSKI PREDLOG TRGOVINSKE POGODBE.

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Danes so ita-
lijanski delegati vročili načrt splošnega
dela bodoče trgovinske pogodbe. Po tem
načrtu naj si državi v trgovini in glede
carine priznata največje ugodnosti. Glede
izvozne in uvozne prepovedi si vsaka
država pridrži proste roke.

ODMEVI KARLOVE AVANTURE NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 20. aprila. Stranka malih
poljedelcev je sprejela na nocojšnji kon-
ferenci resolucijo, v kateri se zahteva, da
podvzame madžarska vlada brezpogojno
in nemudoma energične korake, da se v
zvezi s povratkom bivšega kralja Karla
proti zakonskemu členu 1. ex 1920. in
proti ustavnemu pravnemu stanju naper-
jeni napadi kaznujejo, vsi udeleženci na
poizkusu državnega prevrata izsede in
po zakonitem potu pokličejo no odgovor.

BOLGARIJA IZGRAVA MIROVNO POGODBO.

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Bolgar-
ska vlada je poslala ententnim vlastim
noto, v kateri zahteva, da se ji rok za
izvršitev obveznosti, ki jih ima po mi-
rovni pogodbi, podaljša do 1. januar-
ja 1923., češ, da jih do 1. maja 1921.
ne more izpolniti. Naša vlada bo pro-
testirala proti takemu izigravanju mi-
rovne pogodbe.

HOMATIJE V MALI AZIJI.

Beograd, 21. aprila. Presbiro javlja
iz Aten: Iz Smirne javljajo, da se med
Kurdi vedno bolj širi pokret, ki je na-
perjen proti Kemalu paši. Posebno so
zoper Kemala mesta Azaa, Airdap-
sa in Kozabo.

Povišanje eksistenč- nega minima

Beograd, 21. aprila. (Izv.) V finančnem
ministrstvu je izdelan načrt zakona o ne-
posrednih davkih v Sloveniji ostane po-
ložaj neupremenjen. Odpade samo vojni
davek. Osebnih dohodnin se ni zvišala,
pač pa se zviša eksistenčni minimum na
10.000 kron. Reaktivirajo se komisije za
osebne davke.

Konferenca o izjedna- čenju uradniških plač

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Danes se
je v ministrstvu za finance obravna-
vala osnova zakona o sprovedbi na
dinarske plače državnih uslužbencev
izven Srbije in Črne gore in osnova
«uredbe o draginskih dokladah dr-
žavnih uslužbencev, vpokojencev in
sirot». Obe osnovi je prinesel poslanec
profesor Reisner iz Zagreba, kjer sta
se obe osnovi včeraj izdelali spora-
zumno z zastopniki pokrajinskih vlad.

Kompromis med SS SLS in komunisti?

Ljubljana, 21. aprila. Kakor se v poli-
tičnih krogih govori, se vršijo med nara-
dnimi socialisti, klerikalci in komunisti
pogajanja za skupen nastop v bodočem
občinskem svetu. Čim bodo razgovori za-
ključeni, se namerava pritegniti tudi so-
cialne demokrate. Narodni socialisti za-
trjujejo, da bo taka koalicijska imela veči-
no ter potisnila demokrate v opozicijo.
SSS, reflektira baje na župansko mesto
ter je njen kandidat dr. Jamar, za slučaj
da bi se «morala zadovoljiti» s pod-
županskim mestom, bo prezentirala kot
kandidata g. A. Peska.

Gledališka blagajna okradena

Ljubljana, 21. aprila. (Izv.) Na dosedaj
nepojasnjen način je bila danes oskodo-
vana gledališka blagajna za približno 80
tisoč kron. Blagajnica gđna. Arbelj je
sinoči odnesla denar domov, tekom noči
pa ji je bil, kakor izjavlja, ukraden. Po-
licija je danes ves dan z vneto delovalo,
da razčisti zastonjno afero. Dosedaj se
ji to ni posrečilo. Kakor čujemo, ne trpi
gledališka uprava nobene škode, ker je
pokritje primanjkljaja zasigurano.

Akademski kolegij

Narročeni smo, da objavimo:
Ustanovni občni zbor «Akadem-
skega kolegija», ki se je pogrešno
sklicel na danes ob 8. uri zjutraj, se
vrši danes, v petek, dne 22. aprila, ob
20. uri v vsenčlinski zbornici.

Kitajska proti zvezi narodov

London, 20. aprila. «Times» poroča
iz Vancouverja, da je vzhodni zodijski
Kitajska, eden izmed desetih kitajskih
odnosancev, ki so nastopili za izpreme-
bo zveze narodov, došel v Zenevo in iz-
javil: Kitajska ni-dar ne priznava zveze
narodov, ki bi mu ne prinesla osvobodit-
ve izpod japonskega gospodarstva. Ka-
nada se bo unira obnovitvi angleško-
japonske aliance, ki bi vodila do neiz-
ogibne vojne, v kateri bi morala stati
Kitajska na strani Zedinjenih držav.

JUGOSLOVENSKA ZASTAVA NA VISU.

Beograd, 21. aprila. Ministrski pred-
sednik Nikola Pašić je z otoka Visa
prejel nastopno brožurico: Prebiva-
stvo otoka Visa z vdano radostjo po-
zdravlja neumornega in neustrašnega
boritelja za pravice malo domovine na
današnji zgodovinski dan, ko prvič
otročna zmagovalna zastava kraljevine
Srbije Hrvatske in Slovenije na tem
otoku. — Občinski uravniki.

DEZEVEJE.

Beograd, 21. aprila. (Uradno.) Na-
trajni minister je iz nastopnih krajev
dobil sporočilo, da in tam zadnjih 24
ur doživalo: Bar. Prinčeta. Novi ra-
zar. Poč. Tetovo. Smederovo. Čmri-
ja. Pečarevac. Stip. Dolenji Milano-
vac. Ohrida. Prizren. Cetinje. Zajčar
Šabac. Zagreb. Split. Belo polje.

«ILIRIJA» V SARAJEVU.

Sarajevo, 21. aprila. Na včerajšnji tek-
mi med sarajevskimi smotarskimi knji-
žni klubom in ljubiteljskim «Ilirijo» je bil
nim klubom znatni premož «Ilirije» ven-
darje 3:2.

Po intervenciji v Sofiji

Pred nekaj dnevi so diplomatski predstavniki Jugoslavije, Rumunije in Grške storili v Sofiji enega od prvih korakov in opozorili bolgarsko vladu na nevarno igro, ki jo molče trpi, ako že ne podpira.

Za Bolgarijo je končala svetovna vojna s popolnim porazom. Dolgoletna borba, ki jo je bojevala Bolgarija za prvenstvo na Balkanu, je bila izgubljena, ali kljub temu Bolgarije niso zdale one težke posledice in kazni, ki jih obični Nemčija. To je zasluga gospoda Stambolijskega, ki je v pravem trenutku prevzel državno upravo. Mož z antantofilskimi tradicijami je znal izbrati situacijo, vso krivdo za vojno je spretno naložil na Ferdinanda Koburžana, na Radoslavova in njegov kabinet, podajal je izjave o svoji lojalnosti, o zapeljanem bolgarskem narodu — in zavezniki, ki so imeli dovolj posla na Renu, so vzeli te izjave na znanje. Žal izgleda, da so vse te izjave in vsa obširna zagotovila le navidezna, in da se mentaliteta bolgarskega naroda ni prav nič izpremenila. Do danes ni prenehalo delovanje terorističnih organizacij, posebno makedonskega komiteta, proti kateremu se bori Stambolijski od leta 1918. sem — brez uspeha, kajti moč in vpliv komiteta od dne do dne narašča. Komitet stoji tudi v zvezi s komunisti iz vseh sosednih držav, dalje z raznimi drugimi prevratnimi organizacijami. Tako se je vršil te dni v Sofiji kongres Zveze bratstva, osrednje bolgarske revolucionarne in teroristične organizacije. Na tem kongresu je bilo pričevano tudi sporočilo komunistov iz Jugoslavije, ki zatrjujejo, da je komunistična in Radičevska revolucija v Jugoslaviji vprašanje najbližjega časa. Jugoslavija se bo razdelila v sledeče pokrajine: Makedonijo, Črno goro, Veliko Hrvatsko in Srbijo z Bosno in Hercegovino. Jugoslovanski komunisti prič-

kujejo v svojem delu pomoč od macedonskih komitejev.

Italijansko-bolgarski komitet je je poročal, da je že sondiral teren in dobil zagotovilo, da se na priporočilo Italije antanta ne bo upirala vrniti Bosiligrada, Caribroda in Strumice Bolgariji. V imenu albansko-italijanskega komiteta je poročal italijanski polkovnik Castaldi, ki je izjavil, da je akcija v Albaniji pripravljena; treba je začeti z albanskimi in bolgarskimi vpadi v Jugoslavijo. Carigradski komitet je poročal, da je vsled grških porazov v Mali Aziji postalo tudi trakijsko vprašanje aktualno. V tem vprašanju upa komitet na Italijo in Albanijo, ki sta obljubili tudi svojo izdatno pomoč pri revoluciji v Jugoslaviji. Iz Amerike in Švice so obljubljeni od revolucionarnih odborov denarni prispevki. Makedonski komitet je izjavil, da ima točna poročila iz Jugoslavije, ki govorijo, da je treba kar najprej začeti z akcijo v kraljevini SHS — ker hoče Pašić vso Jugoslavijo posrbiti, a Drašković se poslužuje skrajnih sredstev, da napravi mir in red.

Dasi so poročila teh raznih komitetov navčna in smešna, vendar so značilna za današnje razpoloženje v Bolgariji, ker naravnost dementirajo lojalne izjave Stambolijskega. Dejstvo je, da do danes ni storila bolgarska vlada ničesar, da bi preprečila agitacije makedonskega komiteta, ki je v zvezi s komunisti pri volitvah v konstituanto, naš narod v južnih krajih; drugo vprašanje je, dali bolgarska vlada noče ali ne more preprečiti delovanja revolucionarnih komitetov.

Nedavna intervencija Jugoslavije, Rumunije in Grške v Sofiji je bila bolgarski vladi dovolj jasen opomin, da sosednje države ne morejo trpeti na svojih mejah vednega izživanja in da so pripravljene narediti red same, ako tega gospod Stambolijski ne more.

šiti le z električno napravo na vodno silo.

6.) Šolstvo in prosveta. Brez napredka ni napredka. Ljubljana potrebuje predvsem zgradbo dveh novih šolskih poslopj, eno za severni, drugo za vzhodni mestni del. Šolska zgradba na Vrtači in licej naj se vrnejo svojemu namenu. — Obrtno trgovski nadaljevalni tečaj naj dajejo mladim trgovcem in obrtnikom in naraščajo primerno strokovno naobrazbo. Zato je potreba na tem polju preosnove v učenem načrtu, preosnove glede vzdrževanja po državi ali vsaj z izdatno državno subvencijo. Za pouk je potrebno kvalificirano učno osebje. Nadaljevalni gospodinjstvi tečaj naj dvignejo teoretično in praktično izobrazbo v našem žensstvu in jo vposobiti za rodinski poklic (gospodinjstvo, cvetličarstvo, zelenjarstvo, nega dece itd.).

Osobito važna naloga čaka občino glede pospeševanja ljudske izobrazbe: valnega dela javne čitalnice, knjižnica, ljudski koncerti, brezplačna oddaja mestnih prostorov za predavanja in organizacijsko delo prosvetnega značaja. Vsaka zasebna ali društvena inicijativa naj najde v občinski upravi razumevanje in podporo.

(Dalje prihodnjic.)

Slobodan Jovanović o načrtu naše ustave

Beograjska «Politika» je te dni prinesla članek o načrtu nove ustave izpod peresa Slobodan Jovanovića, ki ga smatrajo v Srbiji za prvo kapaciteto v državnopravnih vprašanjih. V članku naglašja pisec, da je bila Proticu pri sestavljanju ustavnega načrta ideja vodnica angleška ustava. Na ljubo slovenskim in hrvatskim separatistom je Protić v svojem načrtu ustave pristal na pokrajinske avtonomije v mejah angleške samouprave. Izjavil se je za monarhijo, toda s pridržkom, da bo naš kralj samo poslušalec svojih ministrov. Bil je tudi za energične odredbe proti obstrukciji in časopisju, ali je obenem trdil, da se v tem oziru ne more prekoračiti tozadevnih določb, ki veljajo v Angliji. Ko je Protić reševal naša ustavna vprašanja, je imel pred očmi Anglijo.

Vesničev in Pašičev vladar sta imeli istovetna mnenja o ustavnem vprašanju. Njun načrt ustave je izdelan pod vtisom, da se naša nova država nahaja v opasnosti. Pašičeva vlada je skrčila Protičev ustavni načrt od 200 na 85 členov. Neumiljeno je Pašičeva vlada iz ustavnega načrta izločila vse, kar se ji ni zdelo potrebno. Pašičeva vlada se je zanimala v glavnem za dve stvari: za vladarsko oblast in za odnos centralne uprave napram oblastim. Ne more se reči, da je Pašičeva vlada vladarsko oblast hotela ojačati. Po njenem mnenju je monarhija bistveni pogoj državnega edinstva. Kot republika bi morala biti Jugoslavija federalistična država. Pašičev vladar je vodila misel, da se državno edinstvo ne more izvesti brez centralne oblasti, zato je oblasti podredila nadzorstvu centralne vlade. Razen oddelkov o vladarju in oblastih, ki sta izdelana v tančine, predvideva ustavni načrt Pašičeve vlade za vse ostalo samo kratke skice, ki bi jih imelo podrobno izgotoviti zakonodajstvo. Osebnostne pravice in narodna skupščina sta v načrtu komaj omenjena, ker jih je vlada smatrala za zadeve, ki nimajo odločilnega vpliva na državno edinstvo.

Ustavnemu odboru pa se je zdel Pašičev ustavni načrt pretesen, zato ga je razširil od 86 na 139 členov. Najvažnejše izpremembe načrta Pašičeve vlade v načrtu ustavnega od-

bora so: centralizem Pašičev je znatno omlinjen, oblasti so v gotovi meri samoupravne. Oddelku o osebnih pravicah je dodan oddelček o socialnih in ekonomskih uredbah. Protičev in Pašičev načrt s centralistično monarhijo sta se gibala v krogu starih predvojnih idej. Komaj ustavnemu odboru se je posrečilo doumeti potrebo ustave na socialen način. Zaradi tega predstavlja načrt ustavnega odbora nekatere nove smernice, ki so se po svetovni vojni začele širiti v Evropi.

Politične beležke

+ Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj priredi v petek dne 22. t. m. ob osmih zvečer v restavracijskem salonu «Pri Mraku» na Rimski cesti 4 volilni shod, na katerem bodo govorili kandidati za občinski svet gg. Franchetti, dr. Pestotnik in dr. Puc. Sodelujoči, udeležite se shoda polnoštevilno!

+ Javni volilni shod Gospodarskega društva Jugoslovanske demokratske stranke v Spodnji Šiški se vrši v soboto dne 23. aprila 1921 zvečer ob pol osmih v gostilniških prostorih pri Zvezdi, preje Štirn, na Celovski cesti. Na shodu govore gg. dr. Ravnihar in dr. Puc.

+ Prvi veliki javni shod za občinske volitve. «Ta plavaj» letaki so ljubljanskim volilcem za občinski svet naznanjali, da prirede danes ob 8. zvečer v Mestnem domu NSS — prvi veliki javni shod. Bil je zelo šumen. V veliki dvorani je bilo okoli 150 mož, med njimi precej komunistov. Kandidat Tavčar je razvijal komunalni program svoje stranke. Izkazal se je pri tem kot svoje stranke vester bralec Jutra, katerega usluge je v ostalem kritiziral s črno nevaležnostjo. Oklestil je demokrate v znamenju žargonu, udaril je po socialdemokratih, pobojal je «komuniste», oziroma «delavsko-kmečko republikansko stranko» ugotovil je, da je klerikalnem odklenalo in je napovedal klerikalizmu «najostrejši boj». Svoj govor je zaključil zopet z — demokracijo. Molčecim zborovalcem so potem predstavili še trije drugi kandidati. Eden izmed njih je obljubil: «Tako možato, kot se naši možje drže v Beogradu, se bomo držali v občinskem svetu.» Končno je govoril komunist Fabjančič, ki je dejal: «Pri volitvah v konstituanto ste in smo obljubovali, kaj bomo vse storili za ustavo, sedaj pa niti niti narodni socialisti, niti socialdemokrati, niti komunisti ni česar dosegli.» Nekateri zborovalci so bili ogorčeni. Shod se je mirno končal.

+ Kandidature za občinske volitve na Stajerskem. V celjskem političnem okraju so bile v 56 občinah, izvedši moziro ekspozituro, vložene sledeče kandidatske liste: v 5 občinah samo klerikalna, v 3 samo samostojna kmetiška, v 6 kompromisna, v eni (Nezdeže v šmarnskem okraju) radičevska, v vseh ostalih pa po več listin, in sicer kandidirajo socialisti v 14, klerikaleci v 39, samostojni kmetje v 31, večinoma skupno z demokrati, demokrati v 5, demokrati skupno z narodnimi socialisti v 7, narodni socialisti v 4, komunisti v 4 občinah.

+ Italija, Jugoslavija in Habsburžani. Habsburški agenti so po Karlovi avanturi na Madžarskem tudi v Avstriji pridno na delu, da pridobe za svojega gospodarja čim več ljudi. Takole piše črnačita «Staatswehr»: «Italija doslej ni mogla docela uničiti jugoslovanske države, ki spada kot Velika Srbija v krog zveznih in ž njim združenih držav. Da ta cilj lažje doseže je italijanska diplomacija Jugoslaviji ponudila zvezo proti Habsburžanom. Italijanski državniki vidijo,

da je Jugoslavija zanje brezpogojno izgubljena, če se ne nasloni na Češko-slovaško in Italijo. Toda kakor v vseh nasledstvenih državah je tudi v Jugoslaviji mnogo ljudi s političnim vplivom, ki so zainteresirani na povratku Habsburžanom. Zato delajo zanje. Da se tej nevarnosti izogne, se je jugoslovanska vlada v rapalski pogodbi zvezala z Italijo, da bo z vsemi sredstvi delala zoper povratek Habsburžanov. Toda stara italijanska navada je kot prvi pogovor: Zveze so sklopajo samo zato, da se v ugodnem trenutku razderejo. Zato rapalska pogodba Habsburžanom ne bo ovirala pri njihovih namerah; madžarski legitimisti priznavajo samo kralja Karla in njegovo habsburško-lotarinško vladarsko hišo.» — Pa jo je Karel Habsburg kljub temu moral pobrati iz Madžarske!

+ Cvetke iz dunajskega monarhističnega vrta. V dunajskem monarhističnem listu «Staatswehr» bremo nekaj zanimivih in za razmere pod sedanjost avstrijsko vlado nadvse značilnih vrst, ki so tiskane v obliki izvalnega odprtega voščilnega pisma ob 60letnici bivšega dunajskega župana Weiskirchnerja. Pisec pravi: «Dosegli ste starost 57 let v časti in odlični s cesarskimi odlikovanji; naštetokrat ste Njegovemu Veličanstvu prisegli zvestobo, nabroj vdanostnih čestitk ste sporočili cesarju in cesarici v imenu dunajskega prebivalstva. Sedaj pa, ko bi baš vi morali prednjačiti z dobrim zgledom za bodočnost, ste se kraljevski prisegi izneverili in z največjim vzdrdočenjem ste priznali republiko. In ne samo to; republiko ste celo naziravali in ji klicali živijo! Kristjan se ne more nikoli bolj pregrešiti nego če se izneveri Bogu in cesarju. Na koncu še eno vprašanje: Zakaj ne dolgujete hvalo našemu dobremu cesarju in kaj je vzrok vaši nevaležnosti?» — Komentarja te besede menda ne potrebujejo!

+ Proti komunistom v češkoslovanski republiki je zadnji čas strogo nastopila praška vlada. Zaukazala je, da se morajo takoj razpustiti vse komunistične organizacije v severnem delu države. Imovina in uradne listine je zaplenila policija. Prepovedala je obenem nositi komunistične znake, n. pr. srp s kladivom, slike Lenina in drugih boljševiških voditeljev.

+ Akcijski program pariške vlade. Poročalo se je že o francoskem ministrskem svetu, ki je razpravljalo o odredbah proti Nemčiji po 1. maju. Program, pri katerega sestavi je sodeloval ves francoski vojaški svet, predvideva sledeče: 1.) Francosko-belgijsko zasedbo ozemlja na desnem bregu Rena in ostalega westfalskega industrijskega ozemlja do Hessena ter zasedbo hamburske luke po Angležih; 2.) prevzete fiskalne uprave po okupacijskih oblastih, ki naj nadzorujejo davke in carino ter izvajajo kontrolo nad vrednostnimi papirji; 3.) Francija zahteva izvedbo tih ukrepov kot prehodno jamstvo tudi za slučaj, če bi Nemčija pred 1. majem stavila resne predloge glede odškodnine. Ti sklepi ministrskega sveta Francije so se predložili angleški, italijanski in japonski vladi na vpogled in v odobritev.

+ Rusija in Finska. Pred kratkim smo objavili vest, da se je bati preloma med rusko in finsko vlado, ker so Rusi aretirali finskega vojaškega atašeeja v Moskvi in vse člane finske razmejne komisije. Sedaj ruski tisti pojasnjujejo, zakaj je prišlo do tega. Rusija dolži finsko vlado, da se napram nji sovražno obnaša, ker ne dovoljuje po svojem ozemlju prostega prehoda kurirjem sovjetske vlade v Moskvi. Očita ji tudi, da stalno otežkoča propagando za tretjo internacionalo.

Dr. P. PESTOTNIK:

Ljubljana pod novo upravo

3. S socialnim vprašanjem v najozi zvezi je javno zdravstvo. Intenzivna skrb za javno zdravje pomenja povzdigo produktivne delavne energije v narodnem gospodarstvu, znižanje stroškov za boj proti boleznim, za vzdrževanje bolnic itd., povečuje privlačnost mesta. Mestni vodovod je v tem oziru veliko in zaslužno delo. Ljubljana ima prvovrstno pitno vodo. Potrebno pa bo, da se omrežje vodovoda razširi. Nič manj važno ni razširjenje kanalskega omrežja, dalekosečna cestna higijena (intenzivno snaženje in škropljenje cest, odvažanje smeti v zaprtih vozovih), skrb za letna telovadišča in javna igrišča, parke, javna kopališča, zdravstveni urad z brezplačnim ambulančnim zdravljenjem občinskega delavstva, mestnih uslužbencev in siromašnejšega prebivalstva: brezplačna desinfekcija stanovanj pri boleznih, azil za noseče matere, porodnišnice, dom za siromašno dečo, pospeševanje telesne kulture po družini, osobito po tem sokolske vaje. Na dnevnem redu se nahaja gradnja velike mestne tržnice, spopolnitev tržnega nadzorstva, da se more vršiti učinkovito nadzorstvo ne samo na trgu, ampak v vseh obratnih prostorih, ki se pečajo z živili (trgovine, gostilne, obratni prostori prekajevalcev), strogo nadzorstvo in omejitve žganjaren in pospeševanje vseh sredstev za vzgojo k zmrernosti.

4.) Občinska podjetja so važen del občinske uprave in vir občinskih do-

hodkov. Ona morajo biti pred vsem sredstvo, da občina zadosti svojim dolžnostim glede preskrbe prebivalstva z vsakdanjo hrano (aprovizacijske naprave) raznim socialnopolitičnim nalogam (zastavljalnica, zavarovalnica a posele, vajeniški dom itd.) in narodnogospodarskim obvezam (kreditne ustanove). Nekatera podjetja nastajajo iz lastne občinske upravne potrebe (elektrarna, plinarna, pogrebni zavod, mestne vožnje, klavnica, hladilnica), potreba po škropljenju ulic in javnih kopališč (mestni vodovod). Tudi cestna železnica kot ena najvažnejših prometnih naprav mora preiti v občinsko upravo. Le na podlagi javnih mestnih podjetij se more razviti zdrav občinski socializem. Uprave teh podjetij pa ne sme voditi pisarniški duh, ampak zdrava obratnotehnična in trgovsko gibčna načela. Občinska podjetja ne smejo iskati čim večjega dobička, ampak njih naloga obstoji v tem, da ublažijo težo in občutljivost gospodarskih ran, da silijo zasebnika v gospodarsko tekmo in da nudijo splošnosti, posebno pa srednjim in nižjim slojem, socialne ugodnosti.

5.) Razsvetljava in vodovod. Brez dvojbe je za Ljubljano nujna potreba, da se ta podjetja razširijo. To je — osobito na malo obrt — neodložljivo. Enako važno je vprašanje nižjih cen za razsvetlavo. To veliko vprašanje, s katerim se bo moral novi občinski odbor početi, se pa more ugodno re-

ma drugega interesa kot prinašati stvari, od katerih upa dobička.

Toda naša opera je državni inštitut, katerega glavni vidik pač gotovo ni vidik dobička. Tem žalostnejše znamenje za one, ki vodijo našo opero, je, da kaže naš repertoar tako brezizrazno lice, tako vesvetsko lice navadnega podjetja. Ta repertoar je hud klicaj, da se vodstvo naše opere prav nič ne zaveda težke odgovornosti in visokih nalog, katere mu je naložilo dejstvo podražavljenja našega gledališča. Če se je operno vodstvo držalo dobičkarskega vidika do takrat, dokler je bila opera v upravi in v rokah gledališkega konsorcijskega, mu tega ne bi bilo zameriti. Zakaj gledališki konsorcij se je, vsaj po njegovih dejanjih sodeč, sam smatral bolj za dobičkarsko kot za kulturno podjetje. Odkar pa je naša opera država, je vsa naša javnost v največji meri zainteresirana na tem, da se do sedanjega duševna smer v repertoarju temeljito spremeni ter da se vodstvo je enkrat zave, da ima sedaj v rokah kulturni inštitut. Zavedati se mora, da bi imelo biti delo tega inštituta v naši državi prvovrstni kulturno-politični faktor, žarišče in ognjišče zlasti naše jugoslovanske kulture. Temu spoznanju primerno bi imel biti izbran ves repertoar in odgovarjati bi mu moral tudi umetniški nivo posameznega proizvajanja.

Letošnji repertoar ne odgovarja niti najskromnejšim željam in kaže absolutno pomanjkanje vsakega čuta za kultur-

no pomembnost našega opernega inštituta.

Pa tudi kar se tiče umetniškega nivoja izvajanja, je izvajanje, če pogledam počez po sezoni, samo srednjevrstno, zelo malokrat nad to mero, dostikrat celo pod njo. Prepričan sem, da bi se ob smotnem in vztrajnem delu dal z istim ansamblom doseči dosti lepši nivo. Upajmo, da nam sezona, kolikor je je še pred nami, prinese kako zboljšanje. Če ne pride do zboljšanja, bo treba izvesti energične remedure in capite et in membris.

Anton Lajovic.

Na to kritiko odgovarja ravnatelj opere G. Rukavina s sledečim na nas naslovljenim pismom:

Gospod urednik!

Po vsej svoji dolgi dirigentski karjeri, ki sem jo preživel častno v najrazličnejših velikih mestih po Evropi in v inozemstvu, izvem končno v Ljubljani, da ničesar ne vem in ničesar ne znam. V «Ljubljanskem Zvonu» čitam, da je moj repertoar «prav srednje ali celo slabe sorte».

Kako se človek moti!

Smetana, Dvorak, Čajkovskij, Gounod, Massenet, Auber, Nicolai, Verdi, Offenbach, Leoncavallo, Puccini in vsi drugi, ki sem jih z njih deli uprizoril znova na našem odru, so bili v mojih očeh prvi svetovni operni mojstri. V Ljubljani še le izvem, da so «dolgočasni», «prav srednje» in celo «slabe sorte» komponisti. «Prodano nevesto», «Dalibora», «Onje-

na», «Pikovo damo», «Fausta», «Rusalko», «Bohemo» in «Tosco», «Rigoletto» in «Trubadurja», «Veselo žensko», «Glumače» pa «Hoffmanove pripovedke» in vse druge opere sem smatral za mojstrske, večno žive in krasne umotvore. — G. Lajovic mi je prvi povedal, da je z njimi po Savinovi «Lepi Vidi» na našem gledališču začela «dolga, nepretrgana doba mrtvila in dolgočasje».

Kakor jaz, so mislili vsi operni ravnatelji vsega sveta, toda motili smo se vsi, kajti G. Lajovic je prvi povedal, česar ni vedel doslej živ svet. Ljubljana je lahko ponosna, da je povedala vsem svetovnim operam v brk: «Mrtve, dolgočasne ste, ker gojite tako škandalozen repertoar!»

«Brezizrazno, vesvetsko lice navadnega podjetja» ima naša opera, piše G. Lajovic. Zeli si torej izrazitega, ne svetskega, nego le omejenega, morda izključno slovenskega in le slovenskega opernega repertoarja? Pove naj mi, odkod naj ga vzamemo, in ali bo z omejitvijo naša publika zadovoljnejša? Izmed 73 v našem opernem arhivu navedenih oper ni bila ob mojem prihodu v Ljubljano niti ena popolna; za nobeno ni bilo orkestralnega materiala. Večinoma so manjkali tudi glasovi za soliste in zbor ter so bili odnešeni celo prevodil! Vse se je moralo nanovo prepisovati, prevajati, iskati po svetu ter zbirati to, kar je bilo za nas uporabno. Imeli smo nove pevce, ki so morali vse znova študirati, nove režiserje, ki so morali vse znova uprizarjati, nove kapelnike, novo je bilo skratka

Spor za ljubljansko opero

Ze nekaj časa sem se vrši huj boj okoli ljubljanske opere. V tem boju je prišlo že do burnih incidentov in širša javnost je bila angažirana, predno se je pravzaprav zavedla za kaj gre in predno je slišala argumente od ene in druge strani. Diskusija a la Unger se je končala s «poslanim» opernega orkestra, Kovačeva afera se je izrazila v gledališki škandal in naenkrat je vprašanje ravnatelja Rukavine v osredju glasnega prepira. Se vedno pa se velik del publike zamenja vprašuje po vzrokih. Zato bomo podati danes nekaj stvarnih argumentov, ki se iznašajo od ene in druge strani, da si oni, ki jim je usoda naše opere pri srcu, morejo ustvariti jasnejšo sodbu. Danes čitamo v «Jugoslaviji» izjavo, ki konkreditira predmet in pomen gledališkega konflikta tako le:

«Podpisani odbor z obžalovanjem opazja rapidno propadanje slovenske opere pod vodstvom sedanjega ravnatelja gospoda Rukavine. Ker je idejni in moralni temelj eksistence podpisane družstva ravno skrb za glasbeno-kulturni napredek našega naroda, ker smatramo, da je razen tega narodnost osebni interes vsakega zavednega Slovenca, da naše narodno kulturne inštitucije, za kakršna je v prvi vrsti smatrati tudi naše narodno gledališče, cveto in prosperirajo; ker smatramo da je ta interes identičen z onim, ki ga ima in mora imeti naša država in naše

Ljubljana, 21. aprila

slablji, kar je čutili takoj med prsti. Tisk je medlejši in detajli manj izraziti. Za širše občinstvo je najvažnejše, da je vodni tisk jako slab; figura s komaj pozna. Na zadnji strani, na desni, je v koralu ženske glave ena jagoda zabrisana, tako da sega barva na vrat.

* **Vojni ubežniki.** Od svoje čete so pobegnili Salom Izidor iz Jajca, Redro Juše, prve čete, II. baon, 40. pp., Ekrem Mehmedagić istega polka in narednik Majhen Jožef. Slednji je po begu vojaški eskorti, ki ga je imela odvesti v vojaške zapore.

* **Smrtna nesreča.** Posestnik Ambrozij Škerjanec je vozil svate v Križe pri Trzinu. Zvečer okoli 9. se je vračal proti domu v soto Senična. Pred vasjo se mu je koleselj tako nesrečno zvrnil v jarek, da je sam na mestu obležal nezavesten vsled dobljenih težkih notranjih poškodb. Konj je z vojsom pridiral na dom, vsled česar so šli domači takoj na mesto nesreče. Škerjanec je drugi dan podlegel poškodbam.

* **Velika tavana perila.** Pred nedavnim časom so orožniki na Ježici aretirali in izročili sodišču zakonca Kralj, ki sta bila osumljena številnih tatvin raznega perila. V torek 19. t. m. so orožniki izvršili hišno preiskavo na stanovanju Kraljevih in odkrili veliko zanimivost, kajti v podstrešju v dveh dobro zabitih sodčkih so našli celo zalogo perila, v vrednosti 40.000 kron.

* **Stekel pes.** V Selnici ob Dravi je stekel pes ugriznil nadočiteljevega sina Slavka Majcena, nekoga Verdonika iz Trešnjevca pri Kamnici in se dve drugi osebi. Vsi štirje so bili oddani v Pasteurjev zavod v Zagrebu.

V osebnih zadevi

V zadnjem času sem edino jaz v »Jutru« in prej v »Njivi« pisal o podivjanosti v naši žurnalistiki. Nikdo mi ne more odreči, da dostojno in stvarno v današnji »Jugoslaviji« pišemo: »splendidi isolation«. V Ljubljani je gospod, ki deli žurnalistom šest dni v tednu ex cathedra in v »splendidi« revijah visoke lekcije o dostojnosti; poudelje si je pa izbral za svoj sedmi dan, ko počiva sam na veliki kahli ter javno opravlja svojo potrebo. Ta duhteča cvetka »Jugoslavije« je zrasla na gredi gg. kulturnih delavcev, ki širijo v svojem kavarističnem torišču o meni vesti, da pišem pod psevdonimom »Cene Nadrah«. Meni ni treba, da bi to posebej demantiral. Reči pa moram, da mi je to mnenje mnogo ljube, nego če bi me hotel kdorkoli prištevati med one »kulturne delavce«, ki pišejo »Beležke«, ki kupujejo vstopnice v svrhu organiziranja gledaliških skandalov, prenašajo kvante in delajo intrige, ker družega delati ne znajo in ne morejo. Jemljem na znanje, da sem v svojem mnenju o žurnalistični dostojnosti »splendidi isolation«, in da hočejo svojo gonjo nadaljevati ljudje, ki so s svojim »delom« v nekaj mesecih častni naslov slovenskega kulturnega delavca degradirali v psovko.

Dr. V. K.

Ruski prvi maj

Sovjetska vlada v Moskvi je izdala na vse rusko delavstvo oklice glede proslave letošnjega 1. maja. Oklice naj prej ugotavlja, da je zopet prešlo eno leto, odkar se proletarijat ne more pohvaliti z zmago, nikjer drugje na svetu, nego v Rusiji. Kapitalisti vseh držav se veselijo. Vsa oblast se nahaja v rokah.

V premaganih kapitalističnih državah Nemčiji, Avstriji in Maščarski se sila povečala. Ker morajo te države prenašati težka bremena, ki jih jim nalagajo mirovne pogodbe. Ljudstvo teh držav strda in prezeba. Mnogo boljše se ne godi tudi zmagovalcem. V Ameriki znaša število nezaposlenih delavcev štiri milijone, v Angliji in Franciji več nego pol milijona duš. Anglija pada iz krize v krizo. V vseh glavnih mestih velikih zveznikov, v Parizu, Londonu in New Yorku vlada globoka potrost, ker svet še vedno nima miru. Kapital ga ni mogel napraviti.

Ali tudi svetovni proletarijat se ne nahaja v mnogo ugodnejšem položaju. Šibek je še in manjka mu moči, da bi se mogel opoprijeti s svojim sovražnikom. Za koristi kapitala pa noče več prelivati krvi in prenašati žrtve.

Svetovna revolucija se sicer še ne pojavlja, toda pripravlja se vendarle. Vključ neugodnemu položaju za proletarijat se ne more reči, da je delavstvo podleglo. Kapitalizem je dokazal svoj nesposobnost, da svetu povrne mir. Preveč mu je na poti sovjetska Rusija, ki ne dopušča več, da bi zmagovala reakcija. Priznati je treba, da je sila v Rusiji velika. Toda vse to se lahko prenese v zavesti, da bo proletarijat na koncu koncev vendarle zmagal.

Tekst manifesta je torej povsem agitatoričnega značaja in bo v priročni »lanašnje« položaja težko pripomogel boljševeški demagogiji do ugeda, ki pri razsodnih elementih nima.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D. V LJUBLJANI.

Kakor smo že večkrat poročali povišanje nekatere naše industrije med njimi strojna industrija svojo temeljno glavnicu. Ker je povišanje glavnic industrijskih podjetij važno gospodarsko vprašanje, v katerem se zrcali moč, na katero se naslanja naša industrija, smo se pri ravnatelstvu Strojnih tovarn in livarn o tej zadevi informirali in dobili sledeče podatke.

Strojne tovarne in livarne rabijo povečani kapital za modernizacijo obratov, zlasti pa za zidavo nove, v najmodernejšem slogu zgrajene zvonarne. Modernizacija podjetja je neobhodno potrebna vsled izjemne konkurence in znižanja cene izdelkom, gradbo nove zvonarne pa zahtevajo mnogoštevilna naročila, ki jih je dobila tvrdila iz raznih strani naše domovine.

Povišanje delniške glavnice se vrši po premisljenem načrtu. Doslej podjetje ni forsiralo glavniškega povišanja radi tega, ker bi prehitro umetno napihovanje podjetniške glavnice moglo samo škoditi solidarnosti podjetja in povodeniti akcijski kapital. Vseled tega se je delniška glavnicu moglo malo prepočasno dvigala, zato pa imajo delničarji zavest, da njihovi papirji reprezentirajo veliko vrednost. Podjetje je najmanj trikrat toliko vredno kakor znaša delniška glavnicu.

Novono subetribirane glavnicu ne bo težko obrestovati. Lansko leto se je izplačala 60% divid., letos 70%, prihodnje leto pa bo izplačala kakor vse kaže še več. To pa v prvi vrsti vsled tega, ker si je podjetje pridobilo velike odjemalce — rudokope, železnice in reflektante za zvonove in je na ta način z naročili bogato zalozena.

Naročila se bodo mogla izvršiti brez težav, ker si je podjetje že za leto 1921. zagotovilo potrebne sirovine. V letih 1919 in 1920 je hodilo sicer trnjevo pot, ker ni bilo v tovarnah dostikrat več kot par sto kilogramov železa in nobenega kilograma koksa. Zvonarna je jako slabo delala, ker je baker prišel prepozno. Težave so bile tako z delavci kakor z uravniki. Vendar vodstvo tudi v takih časih ni obupalo. V vstrajnem delom se je podjetje navzlic vsem težavam zaključilo obe leti z lepim uspehom. Prihodnost se pa kaže v veliko lepši luči. Naročila so tu, material je zagotovljen, podjetje je opremljeno z novimi najmodernejšimi stroji, vse to zadoštuje za ugoden procvit podjetja.

Končno moramo omeniti, da je v strojnih tovarnah in livarnah investiran izključno domači kapital in podjetje ni navezano na tuje denarne vire.

= **Študija o izenačenju davčnih zakonov.** Izpod peresa g. Dušana Letice, načelnika v ministrtvu financ v Beogradu izide sredi maja t.l. knjiga: »Zakonski sistemi neposrednih poraza v kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca i kritični pogledi na rešenje našeg poreskog problema«. Knjiga bo tiskana v latinici in bo obsegala približno 12 tiskanih pol. Stala bo s poštnino vred 50 K. Prednaročila — natisnilo se bo le omejeno število izvodov — sprejema predsedstvena pisarna finančne delegacije v Ljubljani. Delo zasluži splošno pozornost, ker nas seznanja z davčnimi sistemi drugih pokrajin in ustvarja a kritičnim primerjanjem prvo in najvažnejše podstavo za izenačenje davčnih zakonov v naši kraljevini. Knjiga načena vprašanje, ki je velike važnosti za naše narodno gospodarstvo; zato naj bi jo naročili najširši krogi naše javnosti posebno industriji, trgovci, obrtniki, denarni zavodi, odvetoiki itd., v katerih interesu je, da dobi mo končno izenačene davčne zakone, ki bodo vstrezali gospodarskim razmeram in davčni moči Slovenije.

= **Čilski soliter.** Dotičnikom, ki so se mi svojčas prijavili, javljam, da sem začel razpošiljati Čilski soliter za poizkusno gnojenje po nalogu »Delegacije proizvajalcev čilskega solitra«. Za vsak poizkus se je določila množina solitra, ki odgovarja za površino 100 kvadratnih metrov. Opozarjam, da je bil rok za priglasišce skoro v vseh listih določen na dan 15. februarja t. l. Vsi, ki so se dotlej prijavili, prejmejo soliter. V »Kmetovalcu« pa je bil rok brez moje vednosti določen na dan 25. februarja. Tudi to priglasišce sem vpošteval toliko, kolikor je bilo še mogoče. Vpoštevat pa nisem mogel več onih priglasišcev, ki so se zglašili na mojo »Slovenskemu Narodu« meseca januarja poslano notico, ki pa jo je objavil ta list šele dne 19. marca t. l. Takrat je bilo za zglativte pač že prepozno. Nevpoštevani priglasišenci naj mi tedaj ne štejejo v zlo, ker se nisem mogel takrat več ozirati nanje. Soliter razpošiljam zastoj in poštine prosto. — Vse prejemnike čilskega solitra pa še posebe opozarjam, da ga morejo (določenim) usevom tudi po vrhu potrositi. Kako je s solitrom ravnati, je razvidno iz navodil, ki so priložena pošiljkam. — Dipl. agr. A. Jamnik.

= **Državna posredovalnica za delo.** Pri vseh podružnicah »Drž. posredov. za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj, Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 10. do 16. aprila 1921 dela 184 moških in 59 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 129 moških in 104 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 133.

= **Uvedba brzojavnega prometa pri daljinskih evakuiranih postajah.** Pri daljinskih evakuiranih postajah prvega pa

sa Knin, Drniš, Siverič, Kistanje, Otrovac, Pag in Novaja ter pri železniških postajah Uneski in Perković se je uvedel poleg službenega in državnega tudi privatni brzojavni promet.

= **Srbija potrebuje živine, ne konji.** Kakor se javlja iz Beograda, je večerj odptoval v Pariz dr. Gjoka Mitrovič, načelnik kmetijskega ministrtva, da naši reparacijski komisiji predloži poročilo o stanju živinoreje v Srbiji in o potrebi, da Nemčija čim prej izroči kontingenti rogatne živine, ki nam pripada po mirovni pogodbi. Pri tej priliki bo dr. Mitrovič sporočil komisiji, da naša država ne potrebuje kontingenta 7000 konj, ki je pripravljen za odpošiljatev v Srbijo, ker Srbija sama konje celo izvažja.

= **Ugodno stanje setev in vinske trte.** Hrvatsko-slovensko gospodarsko društvo poroča, da so se setve po zadnjem izdatnem deževju zelo izboljšale. Glasom podatkov meteorološkega zavoda je znala padavina od 16. do 19. aprila v Ljubljani 105 mm, v Zagrebu 47 mm, v Karlovcu 54 mm, v Likinji 14 mm, v Sarajevu 14 mm, v Brodu na Savi 8 mm. Kakor je iz teh podatkov razvidno, da je čim bolj proti vzhodu, tem manje bilo padavine. Vendar zadostuje tudi padavina na vzhodu, da si opomorejo setve od dolgotrajne suše. Nevarnost za prehrano našega naroda je torej zaenkrat odvrnjena. Tudi travniki so se oporavili in tudi vinska trta se ugodno razvija. Zadnji dež je bil vreden milijarde.

Borza 21. aprila

Zagreb. Devize: Berlin 218 — 220, Rim 672 — 675, London 559 — 561, New York kabel 141, ček 139.50 — 140.50, Praga 192.50 — 193, Svica 2460, Dunaj 21.65 — 22, Pariz 1028 — 1030, Budimpešta 51 — 53.50. Valute: dolar 138.75 — 139.25, avstrijske krone 23 — 24, levi 150, rublji 70 — 75, češke krone 190, franki 990, napoleoni 475 — 478, leji 215 — 218, lire 650, marke 218 — 221. Blagovna borza: koruza 445 — 455, oves 425 — 430, vse franko Zagreb, ječmena, kaša, franko vagon Karlovac 1400, bukova drva za kurivo, franko vagon Je senice 4000.

	denar	blago
Banka za Primorje	930	935
Hrvatska eskomptna banka	1470	1490
Jugoslavenska banka	585	590
Ljubljanska kreditna banka	925	950
Eksploatacija drva	1350	
Slavonija	1200	1250
Srpska banka	758	765
Trgovsko-obrtna banka	405	410
Jadranska banka	2000	2050
Gutman	1400	1460
Dubrovačko parobrodno dr.	5800	
Narodna žumska industrija	730	750
Rečka pučka banka	430	435
Slovenska eskomptna banka	650	670

Dunaj. Devize: Berlin 990 — 1005, New York 652 — 656, Curih 11.325 — 11.375, Varšava 7725 — 7925, Budimpešta 245 — 247, Pariz 4775.50 — 4817.50, Bukarešta 1015 — 1025, Zofija 787.50 — 797.50, London 2565 — 2585, Zagreb 456 — 460.50, Milan 3115 — 3135, Beograd 1824 — 1844, Praga 885.90 — 891.90. Valute: marke 999.50 — 1000.50, lire 3105 — 3125, franc. franki 4770 — 4810, funti 2550 — 2570, švic. franki 11.300 — 11.350, dolarji 646 — 650, ogrske krone 230 — 232, poljske marke 8075 — 8275, leji 1015 — 1025, češkoslov. krone 886 — 892, levi 785 — 795, rublji 247 — 253, dinarji 1814 — 1834.

Praga. Devize: Berlin 113.75 — 115.25, Beograd 206 — 208, Curih 1275.50 — 1281.50, Bekearešta 114.75 — 116.25, Milan 355.50 — 357.50, Zofija 89 — 90, Pariz 546.50 — 549.50, Dunaj 10.85 — 11.85, London 290 — 292, Zagreb 51.50 — 52.50, New York 73.25 — 74.25, Budimpešta 27 — 28, Varšava 8.50 — 9.50. Valute: nemške marke 113.75 — 115.25, švic. franki 1273.50 — 1275.50, jugoslov. dinarji 197 — 199, italijanske lire 352.50 — 354.50, romunski leji 114.75 — 116.25, franc. franki 543.50 — 546.50, avstrijske krone 10.85 — 11.85, angleški funti 288 — 290, poljske marke 8.50 — 9.50, bolgarski levi 85.25 — 86.25.

Berlin. Devize: Italija 31.715 — 31.785, London 258.40 — 259, New York 65.93 — 66.07, Pariz 487 — 488, Svica 1151.30 — 1153.70, Praga 88.40 — 88.60, Budimpešta 24.095 — 24.175. Valute: dolarji 65.60 — 65.80, angleški funti 260.25 — 261.25, francoski franki 487 — 488, italijanske lire 319.50 — 320.50, poljske marke 8.15 — 8.20, češkoslovaške krone 8.865 — 8.875, avstrijske krone stare 16.575 — 16.675, žigosane 10.525 — 10.725, rumunski leji 101.65 — 102.15, švicarski franki 1151.25 — 1163.75.

Zürich. Devize: Berlin 8.85, New York 577, London 22.71, Varšava —, Praga 785, Budimpešta 2.125, Zagreb 4.075, Bukarešta 9, Dunaj 155, Milan 27.90, avstrijske krone 0.99.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem									
Dan	Gas opazov. in ob.	Slane bromista v mm	Sl. v mm	Temper. lara po C.	Valovi	Nabo	Povprečni vrt.		
21. april	— ur: 755.4	8.6	sl. fog.	—	—	—	—	—	—
14. uri	733.2	8.0	—	—	—	—	—	—	—
21. uri	744.4	6.0	brez vetra	—	—	—	—	—	—

Sreda s vlačilnimi temperaturami 6.6, normalna 12.7
Vremenska napoved: lepše sov. vreme
Solnce vzhaja ob 5.01 zahaja ob 18.5

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij »Jutra«
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

* **Pod fašistovskim terorjem.** Za razmere v Juljski Benečiji karaktističen dogodek se poroča iz Postojne. V ponedeljek so iskali trije mladeniči, ki so se šele priselili v Postojno, bivšega poslanca Lavrenčiča in njegovega sina. Izsedili so, da se nahaja v gostilni v Tihi dolini. Šli so torej pred gostilno, poklicali g. Lavrenčiča, vent er mu izjavili, da mu zveza fašistov daje ultimatum, da morata g. Lavrenčič in njegov sin tekom 48 ur pustiti Juljsko Benečijo ter oditi v Jugoslavijo, ker bi ju sicer s silo odpremili čez mejo. Gospod Lavrenčič se je pritožil pri civilnem komisarju, ki je posredoval, da so fašisti odnehali od svoje zahteve.

* **Brezplačne vožnje za begunce.** Urad za zaščito beguncev v Ljubljani naznanja beguncem, da so za one, ki se hočejo vrniti v svojo domovino in ki so res potrebni, zopet dovoljene brezplačne vožnje. Begunci naj pri svojem okrajnem glavarestvu čim prej zaprosijo za nakaznico za brezplačno vožnjo. Oni pa, ki so že prosili, dobe nakaznice istotam v prihodnjih dneh. Begunci naj ne jemljejo ne živine, ne večjih količin živil s seboj, ker je Italija prepovedala uvoz živine iz naše države, in ker je izvoz živil iz države splošno zabranjen. Natančnejša navodila in pojasnila dajejo okrajna glavarsva in urad za zaščito beguncev v Ljubljani.

* **Uspesobijensostne preizkušnje za tovarstvo.** Poverjenstvo za uk in bogostanje je izpopolnilo izpraševalno komisijo za ljudske in za meščanske šole v Ljubljani in Mariboru ter je imenovalo v mariborsko komisijo Adolfa Schaupa, telovadnega učitelja v Mariboru, v ljubljansko komisijo pa Ferdinanda Marolta, profesorja v Ljubljani.

* **Izdajanje potnih listov za Ameriko** začasno ustavljeno. Ameriški konzulat v Zagrebu razglasa, da bo zaradi preureditve uradnih prostorov izdajanje potnih listov od 1. maja dalje začasno ustavljeno. Kdaj se izdajanje potnih listov zopet prične, se bo v časopisju razglasilo.

* **Za Jugoslovansko matico.** V počaščenje spomina pokojnega gospoda Ivana Kramerja naklonil je g. Robert Plavšak, učitelj v Trbovljah, Jugoslovanski matici znesek 50 kron.

* **Zapečatena banka.** Organi stanovanjskega urada so danes zapečatili poslovalne prostore »Slovenske banke« v nekdanji Mahrovi hiši na Kerkovem trgu, ker se banka ni podvrgla naredbi poverjenstva za soc. skrb, po kateri morajo vsi bančni zavodi graditi lastna poslovna poslopja. Banka rednega poslovanja dosedaj še ni pričela. Kakor čujemo, so zastopniki banke še tekom popoldneva pri stanovanjskem uradu podpisali izjave in dali garancije, da bodo v najkrajšem času pričeli z lastno tavbo.

* **Službe davčnih izvrševalcev.** Kakor razglasa generalna direkcija neposrednih davkov, pridejo pri imenovanju davčnih izvrševalcev zlasti v poštev: dobrovolje, posluženi podčastniki vojske in mornarice, vojni invalidi, bivši orožniki, državni policijski in finančni stražniki, ki imajo neoporečno službovanje.

* **Urad za pospeševanje obrti.** Minister za trgovino in industrijo je odobril imenovanje Franca Barana za strokovnega učitelja za keramiko v 10. činovnem razredu pri uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani.

* **Deputacija kavarniških podjetnikov iz Slovenije** se je zgledala večerj dopoldne pri predsedniku deželne vlade s prošnjo, da bi se podaljšala policijska ura za kavarne do 1 ure ponoči. Deputacijo, v kateri so bili zastopani kavarnarji iz Ptuja (g. Janko Vučak), iz Celja (upravitelj g. Viroda) in iz Maribora (g. Valjak), je predstavil predsedniku deželne vlade g. Kavčič, predsednik gostilničarske zadruge za Slovenijo. Predsednik deželne vlade je obljubil, da bo želji kavarnarških podjetnikov po možnosti ugodil.

* **Sokol I. Legitimacije** in znaki se bodo izdajale vsaki dan od 4. do 7. ure popoldne v društveni sobi Trg Tabor št. 3, pričeni 23. t. m. Ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. ure dopoldne.

Seboj je prinesli sliko v velikosti 6 x 9 centimetrov in dokazilo o članstvu.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Glasom zdravstvenega izkaza se je v mestu občini ljubljanski v dobi od 10. do 16. aprila narodilo 41 otrok, umrlo pa je 27 oseb in sicer 12 moških in 15 žensk. Smrtni vzroki so bili: v devetih slučajih jetika, v šestih slučajih srčna hiba, v štirih slučajih pljučnica, v enem slučaju rak in v šestih slučajih drugi naravni smrtni vzroki. Naznanjen je bil v tej dobi en slučaj obolenja na škrlatinko.

* **Kdaj je odprta mestna kopel?** Prejeli smo: Ko sem se hotel večerj kopati v mestni kopelji, našel sem na vratih tablico z napisom: »Danes zaprto«. Isto se mi je zgodilo tudi danes. Sedaj bi pa rad vedel, koliko časa me še mislijo vleči na ta način in z menoj vred mnogo drugih. Zakaj se ne pove, koliko dni bo kopelj zaprta?

* **Uničevalci tivolskih nasadov.** Pred tednom so neznani zlikovci vandalsko poškodovali nasade v tivolskem drevoredu. Policija je ugotovila, da je bilo ob polu 2. one noči, ko so bili nasadi devestirani, aretiranih osem plemenjakov, večinoma inostranskih elementov, ki so najbrž izvršili devostacije v Tivoliju.

* **rojasnita o letoviščih.** Občinstvo opozarjamo, da daje Generalni komisarijat za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, Dunajska cesta 18 (Tourist office), brezplačna pojasnila o letoviščih, zdraviliščih v Sloveniji ter zdraviliščih po Hrvaški in ob Jadranu. Pri pisemnih vprašanjih naj se blagovolji priložiti znamko za odgovor. Istotam so na razpolago turistom točne informacije o potovanju po slovenskih planinah in gorskih postojankah Sloven. Planin Društva ter se izstavljajo tudi članske izkaznice SPD.

* **V Lubečni pri Celju** je 19. t. m. umrl veleposestnik in gostilničar Anton Vengust, star 74 let, oče poštnega nadoficijala Jerneja Vengusta v Gornji Radgoni.

* **Epidemija koz v celjskem političnem okraju.** V tednu od 10. do 17. t. m. se je pojavilo 16 novih slučajev. V evidenci je bilo 48 za kozami obolelih, umrlo pa jih je osem.

* **Zdravniški sestanek v Mariboru.** V petek, 22. t. m. ob 8. zvečer, se vrši »Pri zamorecu« v Mariboru zdravniški sestanek. Razpravljalo se bo o važnih stanovskih vprašanjih štajerskih zdravnikov. Sestanka se udeležijo tovariši iz vseh krajev Štajerske.

* **Čiščenje Maril ra.** Mariborska stanovanjska komisija je odredila, da se preiščejo v mestu in okolici vsa stanovanja. Vse sobe, ki niso stran kam neobhodno potrebne, bodo rekvirirane. Popisani bodo tudi vsi prebivalci mesta in okolice, ki niso pristojni v našo državo, ali pa so optirali za Avstrijo. Na podlagi teh popisov bodo vsem tem stanovanja odvzeta.

* **Korupcijska afera pri mariborskem stanovanjskem uradu.** Iz Maribora nam poročajo: Po daljši preiskavi in opazovanju se je dognalo, da je uradnica stanovanjskega urada, Dora Javoršek, skozi dve leti oddajala stanovanja kar pod roko in prejemala za to tudi nagrade. Javorškova je bila takoj odpuščena iz službe in se bo morala zagovarjati pred sodiščem.

* **Požar.** Leseno koč Matije Zaplotnika na Tatincu pri Kranju je požar popolnoma uničil, kar tudi vso opremo, hrano in eno kožo. Škoda znaša 13.000 K. Kakor domneva, so ognjen zanečili v odsotnosti staršev domači otroci, ki so se igrali najbrže z žveplenkami.

* **Izgubljeni stvari.** Prokuristova soproga Fani Lenček je na poti od Rimske ceste do Dalmatinove ulice zgubila zlato tenko ovratno verižico, vredno 1500 K. Služkinja Alojzija Hren je zgubila poselško knjižico, izdano od županstva Draga, okraj Litija. — Uradnik »Impexa« Anton Spinčič je zgubil denarnico z večjo vsoto denarja in legitimacijo.

* **Tisočdinarski falzifikat.** Mariborska podružnica Narodne banke je prejela iz Slov. Bistrice 1000 dinarski falzifikat. Kolikor je znano, je to dosedaj drugi slučaj. Falzifikat so pozna po sledečih znamenjih: papir je vidno

3 trajno bolne) ter daje do 25 predstav na mesec. Zagreb je gojil opero tudi med vojno, ter se je opera lahko mirno stalno razvijala; Ljubljana je začela koncem leta 1918 popolnoma znova, brez obojja, brez repertoarja, brez dekoracij in brez kostimov. In vse to naj se nadomesti skokoma? G. Lajovic misli, da solisti kar tiče v Ljubljani in da leže repertoar, dekoracije, kostimi, rekviziti itd. kar na ponudbo? Blagor mu, ki goji dandanes še take misli!

In končno naša »izvajanja«. Odvisna so izvajanja od sposobnosti, kakor povsod. Ko dobimo še več dobrih solistov itd., bodo tudi izvajanja boljša. Gre le za to: odkod in za — kakšno ceno. In ko bodo sodelavci opernega ravnatelja na razpolago le operi, takrat se izvrši po meni že davno željena remediura in capite et in membris.

Friderik Rukavina.

* S tem je otvorjena stvarna razprava o vevlačnem kulturnem vprašanju. Mi smo radi pripravljeni objaviti še nadaljne stvarne prispevke v tem vprašanju.

vse: tako so bile vse reprize za naše oboje novitete. Repertoar pa se je moral ravnati po oboju in po sredstvih, ki so nam na razpolago. Sestavljati repertoar, ki je neizvedljiv, in ki niti ni na razpolago, je neplodno delo.

* **Dobičarsko podjetje** smo? — Akje še dobiček? Ali ni znano g. Lajovicu, da sta obe naši gledališki poslopji takoj majhni, da večkrat niti režije ne pokrijeta z dohodki? Ali misli g. Lajovic, da se sme na državni račun poljubno delati dolgove?

* **Žarišče in ognjišče** jugoslovanske glasbene kulture naj bo naše gledališče, zahteva g. Lajovic. Letos smo uprizorili »Lepo Vido« in »Zlatoroga«, lani »Ksenijo«. Kje je še kakšna slovenska opera? Uprizoriti smo hoteli tudi Konjovičev »Vilni ve« Da ga je Konjovič umaknil, kdo je kriv, g. Lajovic? »Maska« z znanim člankom!

Zagreb goji dramo in opero v istem poslopju; za opero ima Zagreb

Iz teme v luč

Roman.

DEVETO POGLAVJE.

Pri iskanju resnice.

Preko cele Evrope — čez pol Azije — zaradi enournega razgovora z ruskim političnim zločincem! Uprav divji načrt to, a bil sem odločen, da ga izvršim. Pa četudi je bil moj načrt blazen, sem mu vseeno hotel zagotoviti uspeh s tem, da sem se kolikor mogoče metodično pripravil zanj. Ni me bilo volja planiti divje na pot in naposled spoznati, da je bilo vse zaman vsled neumnosti ali nezaupljivosti kakšnega človeka z majhno avtoriteto. Nikakor ne: podatki sem se moral na pot s poverljivimi listinami, ki jih se nikdo ne bi upal ugovarjati. Denarja,

39 najvažnejše vseh reči, sem imel dovolj in sem bil pripravljen izdajati ga z odprtimi rokami; a bile so še druge reči, ki so bile neobhodno potrebne in moja prva skrb je bila, da si jih nabavi. Na delo sem lahko šel mirno in sistematično, ker je še dolge dneve trajalo, predno sem se upal zapustiti Pavlino. Šele ko je bila odstranjena vsaka mogoča nevarnost, sem mogel odriniti na pot.

Med tem, ko mi je žena pomagala, a počasi, silno počasi prihajala k moči, sem razmišljal, kakšne prijateljice imam med visokimi glavami v deželi, in sem naposled našel človeka, ki je bil na taki stopnji, da je lahko prosil usluge mnogo višjo glavo, kakor je bil on sam in je obenem tudi lahko pričakoval, da se ji brez odmora ustreže. Zaradi mene je storil to s takšnim uspehom, da

sem dobil priporočilno pismo do angleškega poslanika v Petrogradu in obenem prepis pisma, ki mu je bilo poslano z navodili v mojo korist. Vsako teh pisem je imelo podpis, ki mi je zagotavljal vsako mogočo pomoč. S temi, pa s kreditnim pismom za veliko vsoto na neko petrografsko banko sem bil pripravljen za pot.

Predno pa sem odpotoval, je bilo treba poskrbeti za varnost in dobrobit Pavline tekom treh mesecev moje odsotnosti. Težkoče, ki so se pojavile pri tem, so me nagnile, da bi malone opustil izvršitev svojega načrta ali ga vsaj odložil. In vendar sem se zavedal, da ga moram izvršiti do pčice, sicer bi Macarijeva laž za vedno stala med mojo ženo in med menoj. Boljše, da bi odšel takoj, dokler sva si še neznanca, boljše, da bi nikdar več ne vide-

la, ako bi Ceneri z besedo ali molko mpotrdil smatno. zgodbo!

Pavlina bi bila v dobrih rokah. Priscila bi zvesto in dovolno izvršila moje naročilo. Stara ženska je zdaj spoznala, da se je njeni varovanki povrnil spomin, a se je je lotila nova pozabljivost. Vedela je, da sem smatral Pavlino v njenem sedanjem stanju prav toliko kot svojo ženo kakor takrat, ko sem jo prvokrat videl v Turinu. Vedela je, da morajo neke skrivnosti biti v najinem medsebojnem razmerju in da sem moral iti na dolgo potovanje, da to pojasnim. Zadovoljila se je, da je vedela to in ni poskušala izvedeti več, kolikor se je meni zdelo primerno, da ji povem.

Moja navodila so bila natanč-

na. Kakor hitro bi Pavlina dodobra okrevala, jo je imela peljati k morju. Vse se je moralo storiti za njeno udobnost in po njenih željah

(Dalje prihodnjič)

Poslano.*

Neka moralna propalica najnižje vrste in najvdurnjšega mišljenja poskuša v različnih časopisih in sicer v Mariborski «Straži» od 23. marca t. l. in v «Slovenecu» od 9. aprila t. l. mojo rodbino in mene na neprimernejši način črniti z namenom meni v moji eksistenci in časti škodovati. Način tega umazanega, ničvrednega in povsem lažnjivega postopka je najboljše slika za celi njegov značaj in tudi za njegovo odurno zunanost. Imenujem ga moralno propalico, brezvestnega lopova

Novi Sad, dne 17. aprila 1921.

Franjo Herg.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zahteva zakon.

Naročite dnevnik „Jutro“!

Išče se trgovsko knjigotržec za izveštan in vpeljan samostojno vodstvo večje knjigarnice. Takojšnje ponudbe na upravnistvo „Jutra“. 3-1

Hišnega upravitelja

Išče „Udruženje železn. činovnika“ v Ljubljani za upravljanje zdraviliškega doma v Rogški Slatini za dobo od 1. maja do konca tega leta. Nastop takoj. Prednost imajo vpokojeni železniški uradniki. Ponudbe najpo na „Udruženje železniških činovnika“ v Ljubljani, Poljanska cesta 73. 706 2-2

Posestvo

stanovanjsko hišo (6 do 10 sob), gospodarskim poslopjem, vrtom, 30 do 40 orolov zemlje (gozd, vinogr., travn.) blizu farne cerkve, najraje na Dolenjskem, R/85. se kupi. 708 3-1
Ponudbe pod „R 85“ na Anon. zavod DRAGO BESELJAK, Ljubljana.

Notar v Črnomlju

išče izveštanega

solicitoria.

Plača po dogovoru. Vstop takoj. Prednost imajo telovadni vaditelji in pevci. Ponudbe naj se naslovijo dir ktno, opremljene z izpričevali. 705 5-1

Stro nik za cesni valjar se ta kurjač. Poudarbo s pričevali na Mestni stavbni urad v Ljubljani. 696 3

Kupi se dobro odbranjena malna tehcnica, ki potegne do 50 kilogramo.

Jadranska montanska družba

Srzojavi: „Montana“.

d. z o. z.

Telefon št. 9.

Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje na debelo:

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. 461 25 5

Import.

Eksport.

Naročajte spise o naši državi:

ALBIN OGRIS, Borba za jugoslovansko državo.

Cena K 32—, po pošti K 180 več.

Dočumenti o jadranskem vprašanju.

Cena K 18—, po pošti K 180 več.

STEFAN SAGADIN, Naš sadašnji ustavni položaj.

Cen K 16—, po pošti K 180 več

ANTON MELIK, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

I. del K 21—, II. del K 42—, po pošti oba zvezka skupaj K 540 več.

208 11

Naročila sprejema

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Ravnokar je izšla brošurica:

Svetovna vojna

v pesmi in slikah, I. zvezek.

Izdala in založila „Domovina“

Cena 4 krone.

Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

„JADRAN“

d. z o. z.

21 104-73

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko prvovrstno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kavo, olje najčistjše namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnati izdelek v zabojih in škaticah vseh velikosti, milo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje moske, deške in ženske, trpez o ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.

Vabilo na subskripcijo

novih delnic Strojnih tovarnen in livaren, d. d., Ljubljana.

Dovoljujemo si Vam naznaniti, da je upravni svet sklenil na podstavi pooblastila občnega zbora provesti zvišanje delniške glavnice

od K 10.000.000— na K 15.000.000—,

z izdajo 12.500 novih delnic po K 400— rom. v skupnem znesku K 5.000.000 —,

ta glavnica se bo porabila v prvi vrsti za zgradbo nove zvonarne in sploh za razširitev obrata.

Občnemu zboru se bo predlagala za leto 1920. 7% na dividenda, kar dokazuje primerno rentabiliteto kapitala, naloženega v podjetje.

Javna subskripcija se vrši ob teh pogojih:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podstavi treh starih po eno novo delnico po K 600— tel quel, ki se morajo takoj pri podpisu polno vplačati.
2. Novi delničarji dobe delnice po K 850 — tel quel, ki se morajo takoj pri podpisu polno vp'lačati.
3. Nove delnice so deležne čistega dobička za leto 1921. ter opremljene s kuponom za leto 1921.
4. Subskripcija se vrši od 15. do 25. aprila 1921., in sicer:
 - a) pri Jadranski banki, in sicer pri podružnicah: v Ljubljani, Kranju, Celju, Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Splitu;
 - b) pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in pri podružnicah v Ptuj in Brežicah;
 - c) pri Zadrugi zvezi v Ljubljani;
 - d) pri Zadrugi zvonarneh v Ljubljani, župnišče Sv. Jakoba.
5. Zneski, vplačani za nedodeljene delnice, se povrnejo subskribentom takoj po izvršeni dodelitvi brez obresti.
6. Repartitijo delnic si pridržuje upravni svet po končanem subskripcijskem roku.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1921.

Strojne tovarne in livarne, d. d. v Ljubljani.

Vinko Majdič s. r. l. predsednik.